

Δράση F6: Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης

Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων προτεραιότητας *1520 και *5220 στο
Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς

Συγγραφείς: Χρυσοστόμου Γ., Νεάρχου Α., Χριστοδούλου Χ. & Τσιντίδης Τ.

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος
2. Εισαγωγή
3. Στόχος του Σχεδίου και Προτεινόμενες Δράσεις
4. Πίνακας 1: Προϋπολογισμός του Μετά-LIFE Σχεδίου Διατήρησης

1. Πρόλογος

Το "Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης" (Δράση F6) αποτελεί το τελευταίο παραδοτέο του έργου με τίτλο "Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων προτεραιότητας *1520- Θαμνώνες με *Ziziphus* και *5220- Γυψούχες στέπες, στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς". Το έργο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει το ακρωνύμιο LIFE-RIZOELIA. (κωδικός έργου: LIFE12 NAT/CY/000758).

Το παρόν έγγραφο έχει στόχο τον καθορισμό των μελλοντικών αναγκών διαχείρισης μετά το τέλος του έργου και περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθούν, ώστε να εξασφαλιστεί η διατήρηση και η συνέχεια της λειτουργίας του έργου LIFE-RIZOELIA. Επιπρόσθετα, καθορίζει τον υπεύθυνο δικαιούχο για την εφαρμογή της κάθε Μετά-Life Δράσης και το χρονικό πλαίσιο υλοποίησης της.

2. Εισαγωγή

Το έργο LIFE-RIZOELIA ξεκίνησε την 1^η Σεπτεμβρίου 2013 και ολοκληρώθηκε την 28η Φεβρουαρίου 2017. Το 75% του συνολικού προϋπολογισμού χρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE+. Το υπόλοιπο 25% αποτελεί συνεισφορά των συνεργαζόμενων φορέων. Συνεργαζόμενοι φορείς του έργου ήταν δύο δημόσια τμήματα και δύο πανεπιστημιακά ιδρύματα της Κύπρου:

- I. Τμήμα Δασών- Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ανάδοχος φορέας)
- II. Τμήμα Περιβάλλοντος- Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
- III. Πανεπιστήμιο Frederick
- IV. Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Πρωταρχικός στόχος του έργου ήταν η βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των δυο τύπων οικοτόπων προτεραιότητας, "*5220 - Θαμνώνες με *Ziziphus*" και "*1520 - Γυψούχες στέπες (*Gypsophiletalia*)" στην Κύπρο, μέσα από την ποσοτικοποίηση και ανάλυση των φυσικών και ανθρωπογενών πιέσεων που συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη υποβάθμισή τους. Το έργο υλοποιήθηκε εντός του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ριζοελιάς, του οποίου μεγάλος μέρος έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000.

Για την επίτευξη του προαναφερθέντος στόχου ακολουθήθηκε ένα λεπτομερές Σχέδιο Δράσεων, το οποίο επιτεύχθηκε μέσα από την ομαδοποίηση του στις παρακάτω κατηγορίες:

- Προπαρασκευαστικές δράσεις, όπου περιλάμβαναν συλλογή όλων των απαραίτητων πληροφοριών για την έναρξη και υλοποίηση του έργου.
- Δράσεις Διατήρησης, που αποτέλεσαν τον πυρήνα του έργου. Μέσω αυτών των δράσεων πραγματοποιήθηκε οριοθέτηση και περίφραξη του οικοτόπου *1520, περιορισμός της εξάπλωσης της ανταγωνιστικής βλάστησης, πρόληψη των πυρκαγιών, αποκατάσταση, ενίσχυση και επαναδημιουργία των υπό μελέτη οικοτόπων.
- Παρακολούθηση του αντίκτυπου των δράσεων του έργου

- Ευαισθητοποίηση του κοινού και διάδοση των αποτελεσμάτων. Οι δράσεις αυτές εστίασαν στην παρουσίαση και διάδοση των αποτελεσμάτων, μέσα από ενημερωτικές εκστρατείες, παρουσιάσεις σε επιστημονικά συνέδρια, δημιουργία ιστοσελίδας κ.α.
- Συνολική λειτουργία και παρακολούθηση της πορείας του έργου. Προωθήθηκε επίσης η συμμετοχή της επιτροπής ενδιαφερόμενων φορέων στο έργο, η λειτουργία της επιστημονικής επιτροπής και η δικτύωση με άλλα έργα LIFE.

3. Στόχος του Σχεδίου και Προτεινόμενες Δράσεις

Στόχος του “Μετά-LIFE Σχεδίου Διατήρησης” είναι να εξασφαλίσει τη διάρκεια των αποτελεσμάτων του έργου LIFE-RIZOELIA και τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των δύο τύπων οικοτόπων προτεραιότητας, *5220 - Θαμνώνες με *Ziziphus* και *1520 - Γυψούχες στέππες. Το χρονικό πλαίσιο των δράσεων διατήρησης και παρακολούθησης των αποτελεσμάτων του έργου κυμαίνεται από τρία μέχρι πέντε έτη, ανάλογα με την κατάσταση. Παρ’ όλα αυτά, κάποιες από τις προβλεπόμενες δράσεις θα συνεχιστούν πέρα από την αναγραφόμενη περίοδο, αφού εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Τμήματος Δασών (Τ.Δ.). Τον κύριο ρόλο για την υλοποίηση των Μετά-LIFE Δράσεων έχει το Τ.Δ., ως η αρμόδια αρχή προστασίας και διαχείρισης των κρατικών δασών της Κύπρου. Το “Μετά-LIFE Σχέδιο Διατήρησης” περιγράφει τις προβλεπόμενες Μετά-LIFE Δράσεις, τον υπεύθυνο δικαιούχο για την εφαρμογή τους καθώς και το χρονικό πλαίσιο υλοποίησης των δράσεων. Οι προτεινόμενες δράσεις είναι οι ακόλουθες:

- I. Συντήρηση της περίφραξης: Στο πλαίσιο υλοποίησης της δράσης C1 εγκαταστάθηκε ήπια περίφραξη με μεταλλικούς πασσάλους για μείωση των απειλών και των πιέσεων που δέχεται ο οικοτόπος *1520. Η περίφραξη θα επιθεωρείται και θα συντηρείται κατά τακτά χρονικά διαστήματα από το Τμήμα Δασών. Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της συγκεκριμένης δράσης είναι πέντε έτη.
- II. Συντήρηση πινακίδων: Για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού δημιουργήθηκαν και τοποθετήθηκαν δύο ενημερωτικές πινακίδες στις εισόδους του Πάρκου και τέσσερις πινακίδες πληροφόρησης όπου τοποθετήθηκαν πλησίον των υπό μελέτη οικοτόπων. Οι πινακίδες θα συντηρούνται, θα επιδιορθώνονται ή θα αντικαθίστανται εάν είναι αναγκαίο από το Τ.Δ. Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής είναι πέντε έτη.
- III. Έλεγχος της εξάπλωσης της ακακίας και άλλων εισβλητικών ειδών. Καθ’ όλη τη διάρκεια του έργου έχουν απομακρυνθεί φυτικά είδη που ανταγωνίζονται τα χαρακτηριστικά είδη κάθε υπό μελέτη οικοτόπου σε έκταση 7 ha περίπου. Έλεγχος της εξάπλωσης και επαναληπτική εφαρμογή των μεθόδων απομάκρυνσής τους (αν κριθεί αναγκαίο) θα πραγματοποιείται ετησίως για 5 χρόνια από το Τ.Δ.
- IV. Παρακολούθηση και συντήρηση του οικοτόπου θαμνώνες με *Ziziphus* που επαναδημιουργήθηκαν ή αποκαταστάθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου. Θα γίνει παρακολούθηση της ζωτικότητας των φυταρίων και περιποίηση αυτών (πότισμα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, αφαίρεση ανταγωνιστικής βλάστησης, συντήρηση λεκανών, αναπλήρωση αποτυχιών). Το Τ.Δ. είναι ο αρμόδιος δικαιούχος. Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους είναι δύο έτη.

- V. Συντήρηση ξερολιθιών. Για την προστασία από τη διάβρωση κατασκευάστηκαν ξερολιθιές συνολικού μήκους 120 m. Η συντήρηση τους θα γίνεται από το Τ.Δ. για πέντε χρόνια.
- VI. Πρόληψη πυρκαγιών. Στην περιφέρεια των υπό μελέτη οικοτόπων αλλά και στις θέσεις επαναδημιουργίας του οικοτόπου *5220 θα απομακρύνεται η ξηρή βλάστηση, πριν την έναρξη της θερινής περιόδου, με τη χρήση τρακτέρ, για μείωση του κινδύνου πρόκλησης πυρκαγιών. Η συγκεκριμένη εργασία θα πραγματοποιείται από το Τ.Δ. πέρα των πέντε ετών, αφού η πρόληψη πυρκαγιών αποτελεί ένα από τα κυριότερα καθήκοντα του Τ.Δ.
- VII. Υλοποίηση Σχεδίων Παρακολούθησης: Η εφαρμογή μακροπρόθεσμης παρακολούθησης και η εφαρμογή κατάλληλων αιφροδικών πρακτικών διαχείρισης, θα εξασφαλίσουν την περεταίρω βελτίωση της κατάστασης των οικοτόπων *5220 και *1520, συμβάλλοντας στη μακροχρόνια διατήρησή τους μετά την ολοκλήρωση του έργου. Θα πραγματοποιηθεί έλεγχος της εξάπλωσης του οικοτόπου *5220 μέσα από αναλυτική χαρτογράφηση, αξιοποιώντας το χάρτη οικοτόπων που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Έργου, και παρακολούθηση της πυκνότητας του *Ziziphus lotus* και των συνοδών ειδών. Για την υλοποίηση της δράσης αυτής θα εγκατασταθούν μόνιμες επιφάνειες παρακολούθησης. Παρόμοιες ενέργειες θα γίνουν και για τον οικοτόπο *1520. Θα γίνει καταμέτρηση όλων των ατόμων των ειδών *Gypsophila linearifolia* και *Campanula fastigiata* σε όλα τα χαρτογραφημένα πολύγωνα του οικοτόπου *1520. Θα πραγματοποιηθεί επίσης καταγραφή των ενδεχόμενων πιέσεων και απειλών που θα προκύψουν. Το Τ.Δ. είναι ο αρμόδιος δικαιούχος. Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους είναι κάθε 6 έτη.
- VIII. Διάδοση αποτελεσμάτων. Η ενημέρωση του κοινού για το έργο και τα αποτελέσματά του, θα έχει ως αποτέλεσμα την ευαισθητοποίηση και την αύξηση της γνώσης για τη σημαντικότητα της διατήρησης των οικοτόπων *5220 και *1520 και τη συμβολή του προγράμματος LIFE+ στην προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας. Τα αποτελέσματα του LIFE-RIZOELIA θα συνεχίσουν να παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα του έργου (www.life-rizoelia.eu), στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook: Improving the conservation status of the priority habitat types 1520 & 5220), σε ημερίδες, σε επιστημονικά συνέδρια, σε εκδηλώσεις σχετικές με το περιβάλλον και σε διαλέξεις σε σχολεία και κοινότητες. Για τη δράση αυτή υπεύθυνοι είναι το Τμήμα Δασών, το Τμήμα Περιβάλλοντος, το Πανεπιστήμιο Frederick και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Επιπρόσθετα, τα δύο ακαδημαϊκά ιδρύματα αναμένεται ότι θα αξιοποιήσουν το υλικό το οποίο αναπτύχθηκε στο έργο (αλλά γενικότερα το έργο ως παράδειγμα) στο πλαίσιο σχετικών μαθημάτων των μεταπτυχιακών προγραμμάτων που υλοποιούν. Το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής είναι τρία μέχρι πέντε χρόνια (τουλάχιστον μία παρουσίαση ανά δικαιούχο).

Πίνακας 1: Προϋπολογισμός του Μετά-LIFE Σχεδίου Διατήρησης

Μετά-Life Δράση	Χρονικό Πλαίσιο	Ετήσιο Κόστος Υλικών – Υπηρεσιών (€)	Εργατοημέρες	Συνολικό Κόστος (€)	Πηγή Χρηματοδότησης	Υπεύθυνος Δικαιούχος
Συντήρηση της περίφραξης	5 έτη	Υλικά (σπρέι, αλυσίδα): €150	8 x €80	Υλικά: 750 Προσωπικό: 640	Προϋπολογισμός Τ.Δ	Τ.Δ.
Συντήρηση πινακίδων	5 έτη	Υλικά: €100	2 x €80	Υλικά: 500 Προσωπικό: 160	Προϋπολογισμός Τ.Δ	Τ.Δ.
Έλεγχος της εξάπλωσης της ακακίας και άλλων εισβλητικών ειδών: <ul style="list-style-type: none"> Επανεμβολιασμοί σε περιπτώσεις μη επιτυχίας Επιπρόσθετη καταπολέμηση σε 1 ha/ έτος 	5 έτη για επανεμβολιασμούς 10 έτη για επιπρόσθετη καταπολέμηση	Επανεμβολιασμοί: Υλικά (χημικό μέσο: €60, εργαλεία: €40): €100 Επιπρόσθετη καταπολέμηση: Υλικά (χημικό μέσο): €500	Επανεμβολιασμοί: 14 x €100 Επιπρόσθετη καταπολέμηση: 600 x €100	Υλικά: 5500 Προσωπικό: 61400	Προϋπολογισμός Τ.Δ	Τ.Δ.
Παρακολούθηση και συντήρηση του οικοτόπου *5220 <ul style="list-style-type: none"> πότισμα αφαίρεση ανταγωνιστικής βλάστησης συντήρηση λεκανών αναπλήρωση αποτυχιών αύξηση έκτασης του οικοτόπου με επιπρόσθετες φυτεύσεις (2000 m²) 	2 έτη (η αύξηση της έκτασης και η μείωση του κατακερματισμού θα γίνει στα επόμενα 10 έτη)	Αναπληρώσεις Υλικά (φυτά): €300 Αγ. Υπηρεσιών: €520 x 12 ποτίσματα = €6240 κατά το πρώτο έτος €260 x 12 ποτίσματα = €3120 κατά το δεύτερο έτος Επιπρόσθετες Φυτεύσεις Υλικά (φυτά): €600 (άπαξ) Λάκκοι: 200	Πότισμα: 136 x €80 αφαίρεση ανταγ. βλάστησης: 14 x €80 συντήρηση λεκανών: 110 x €80 αναπλήρωση αποτυχιών: 6 x €80 επιπρόσθετες φυτεύσεις (200 φυτά) 4x €80	Υλικά: 1200 Αγ. Υπηρεσιών: 12260 Προσωπικό: 21600	Προϋπολογισμός Τ.Δ.	Τ.Δ.

<ul style="list-style-type: none"> μείωση κατακερματισμού μέσω φυτεύσεων σε έκταση 2000 m² 		λάκκους/δεκάρια=€300 (άπαξ) €130 x 10 ποτίσματα για 2 έτη = €2600				
Αύξηση της έκτασης του οικοτόπου *1520	5 έτη	-	15 x €120	Προσωπικό: 1800	Προϋπολογισμός Τ.Δ.	Τ.Δ.
Συντήρηση ξερολιθιών	5 έτη	-	10 x €80	Προσωπικό: 800	Προϋπολογισμός Τ.Δ.	Τ.Δ.
Πρόληψη πυρκαγιών	5 έτη	Υλικά:€80/έτος Αγ. Υπηρεσιών (tractor): €120/έτος)	-	Υλικά: 400 Αγ. Υπηρεσιών: 600	Προϋπολογισμός Τ.Δ.	Τ.Δ.
Υλοποίηση Σχεδίων Παρακολούθησης	6 έτη	-	8 x €120	Προσωπικό: 960	Προϋπολογισμός Τ.Δ.	Τ.Δ.
Διάδοση αποτελεσμάτων <ul style="list-style-type: none"> ιστοσελίδα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ημερίδες παρουσιάσεις σε επιστημονικά συνέδρια εκδηλώσεις διαλέξεις σε σχολεία-κοινότητες 	3-5 έτη	Website: €100 (URL + hosting)	15 x €120	Προσωπικό: 1800 Συνέδρια: 2000 Website: 500	Τ.Δ. €1500 Τ.Π. €800 Παν. Frederick €1000 ΑΠΚΥ €1000	Τ.Δ. Τ.Π. Παν. Frederick ΑΠΚΥ
Συνολικό Κόστος				112870		

